energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.		Asiakirjan päivämäärä on:	09.10.2024
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.		Dokumentet är daterat:	09.10.2024
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.		The document is dated:	09.10.2024

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name:	Oona Niemi
Pvm / Datum / Date:	09.10.2024

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name:	Simo Nurmi
Pvm / Datum / Date:	09.10.2024

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) The signed document follows on the next page >

energiavirasto
energimyndigheten

Lausunto

dnro 3777/000100/2024

Talousvaliokunnan kuuleminen 10.10.2024

Energiaviraston lausunto hallituksen esityksestä 121/2024

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Energiavirastolta lausuntoa hallituksen esityksestä 121/2024 jakeluvelvoitelain muuttamisesta. Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa ja esittää seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan jakeluvelvoitetasojen laskemista nykylainsäädäntöön verrattuna vuosille 2025–2027. Lisäksi vuosien 2026 ja 2027 lisävelvoitetasoja laskettaisiin neljään prosenttiyksikköön.

Energiavirasto ei kannata jakeluvelvoitteen tasojen laskemista. Esityksessä ehdotettu jakeluvelvoitteen tasojen laskeminen tulee lisäämään tieliikenteen päästöjä merkittävästi. Energiavirasto katsoo esitetyn jakeluvelvoitteen tasojen laskemisen vaikeuttavan huomattavasti liikenteen päästövähenemätavoitteiden saavuttamista. Liikenteen päästövähenemätavoitteiden toteutumatta jääminen vaikuttaa myös kielteisellä tavalla taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteiden täyttymiseen ja EU:ta sitovan ilmastolain vuoden 2030 päästövähennystavoitteen ja vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen toteutumiseen.

Energiavirasto arvioi lisäksi jakeluvelvoitteen tasojen laskemisen heikentävän biopolttoaineiden toimialan investointivarmuutta biopolttoaineiden kysynnän vähentymisen vuoksi.

Esityksessä ehdotetaan RFNBO-polttoaineille asetettavaa neljän prosenttiyksikön vähimmäisosuusvelvoitetta vuodesta 2028 alkaen. Samalla poistetaan jakeluvelvoitteen liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun vähimmäisosuusvelvoite. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että lisä- ja vähimmäisosuusvelvoitetta voi täyttää välituotevedyllä enintään 0.5 prosenttiyksikköä ennen vuotta 2030 ja enintään 1 prosenttiyksikköä vuoden 2023 jälkeen.

Energiavirasto kannattaa luonnoksessa esitettyjä RFNBO-polttoaineita koskevia vähimmäisosuusvelvoitteiden tasoja, jotka ovat RED-III direktiivin vähimmäistason ylittäviä. Energiavirasto pitää vähimmäistason ylittäviä tasoja myönteisenä seikkana vedyn kysynnän varmistamisen kannalta.

Luonnoksessa on ehdotettu vähimmäisosuusvelvoitteen täyttämisestä osittain myös välituotevedyllä. Energiavirasto katsoo, että mahdollisuus hyödyntää välituotevetyä vähimmäisosuusvelvoitteen täyttämisessä on myönteinen seikka. Energiavirasto kuitenkin kannattaa luonnoksessa esitetyn mukaisesti välituotevedylle asetettua enimmäisrajaa, jotta jakeluvelvoitteen tarkoitus, liikenteen päästöjen vähentäminen, voi toteutua.

Esityksessä ehdotetaan uusiutuvan liikennesähkön lisäämistä osaksi jakeluvelvoitetta.

Energiavirasto
Energimyndigheten
Lintulahdenkuja 2 A
FI-00530 Helsinki
Puhelin 029 505 0000
S-posti kirjaamo@energiavirasto.fi
Internet www.energiavirasto.fi

Uusiutuvan liikennesähkön lisääminen osaksi jakeluvelvoitetta perustuu RED III- direktiivin uudistukseen eikä Energiavirasto vastusta liikennesähkön sisällyttämistä jakeluvelvoitteeseen.

Energiavirasto kuitenkin katsoo, että uusiutuvan liikennesähkön sisällyttäminen jakeluvelvoitteeseen tulisi tehdä niin, että se on jakeluvelvoitteessa lisäinen toimi. Esityksessä kuvatulla tavalla jakeluvelvoitteen täyttäminen liikennesähköllä tulee lisäämään fossiilisten polttoaineiden kulutusta ja samalla lisäämään tieliikenteen päästöjä. Mahdollisuus täyttää vaatimustasoltaan jo alennettua jakeluvelvoitetta uusiutuvalla liikennesähköllä ilman lisäisyyttä ei edistä liikenteen päästöjen vähentämistä riittävällä tavalla. Energiavirasto katsoo, että jakeluvelvoitetta tulisi nostaa uusiutuvan liikennesähkön osuutta vastaavalla määrällä, jotta uusiutuvan liikennesähkön hyödyntäminen ei vähentäisi jaellun biopolttoaineen määrää.

Esityksessä ehdotetaan jakeluvelvoitteen joustomekanismin lisäämistä, jonka nojalla jakelijat voivat täyttää jakeluvelvoitetta rahoittamalla muita päästövähennyksiä.

Energiavirasto ei kannata joustomekanismimallin sisällyttämistä jakeluvelvoitelakiin. Energiavirasto katsoo, että luonnoksessa esitetty joustomekanismimalli on monimutkainen järjestelmä, jonka toimeenpanoon liittyy poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Joustomekanismiin liittyvä valmistelu ja toimeenpano tulee olemaan erittäin työlästä, sillä Energiavirastolla ei ole joustomekanismimallin kattamilta aloilta osaamista eikä joustomekanismin kattamia keinoja ole mitenkään rajattu tai etukäteen listattu. Päästövähennystoimien laskenta tulee myös olemaan erityisen haastavaa. Laskenta tulee perustumaan nk. baseline-and-credit periaatteeseen ja hallituksen esityksestä puuttuu esimerkiksi laskennan kannalta oleellinen vertailutaso, jonka pohjalta päästövähennystoimien laskenta on mahdollista toteuttaa. Näin ollen Energiaviraston tulee joustomekanismimallin luomiseksi sekä sen valvomisen ja päästövähennystoimien hyväksymiseksi toteuttaa ulkoisia selvityksiä ja ulkoista hankintaa. Energiavirasto arvioi joustomekanismiin liittyvien päätösmaksujen nousevan huomattavan korkeiksi, sillä valtion maksuperustelaki 150/1992 edellyttää viranomaisen päätöksiltä kustannusvastaavuutta.

Hallituksen esityksen mukaan joustomekanismin hyödyntämisestä on mahdollisesti kiinnostunut vain yksi jakelija. Joustomekanismin toteuttamisen ollessa työlästä sekä sen mahdollisen vähäisen hyödyntämisen vuoksi Energiavirasto ei pidä todennäköisenä, että joustomekanismin hyödyntämisestä aiheutuisi merkittävää polttoaineen hintojen laskua. Energiavirasto huomauttaakin, että toimen hallinnollisen työtaakan suhde tavoiteltuun hyötyyn on huomattavan suuri.

Energiavirasto huomauttaa lisäksi, että joustomekanismimalli pohjautuu vahvasti todentajien varaan. Sen vuoksi todentajien ohjeistaminen ja valvonta ovat avainasemassa joustomekanismin onnistuneen ja uskottavan toimeenpanon kannalta. Energiavirastolla ei ole osaamista joustomekanismin piiriin kuuluvista aloista ja toimista, joten tehtävä on hyvin haastava. Lisäksi Energiavirasto toteaa, että muilla todentamisen osa-alueilla on jo huomattu, että todentajien määrä on pieni verrattuna tarvittavaan todentajien määrään. Energiavirasto pitääkin joustomekanismin toteutumisen kannalta erittäin kriittisenä seikkana sitä, riittääkö todentajia joustomekanismin toimien todentamiseen todentamistehtävien lisääntyessä ja todentajien vähentyessä.

Esityksessä ehdotetaan myös seuraamusmaksutasojen alentamista vuosiksi 2024–2027.

Energiavirasto ei kannata seuraamusmaksutasojen alentamista. Energiavirasto arvioi alennettujen seuraamusmaksutasojen kannustavan haitallisella tavalla jakeluvelvoitteen täyttämättä jättämiseen. Mikäli jakeluvelvoitteen täyttämättä jättäminen on alhaisten seuraamusmaksujen vuoksi taloudellisesti kannattavampaa kuin sen noudattaminen, tulee se jakeluvelvoitteiden tasojen laskemisen lisäksi lisäämään tieliikenteen päästöjä. Hyvän lainsäädön periaatteiden mukaisesti seuraamusmaksutasojen tulisi olla velvoitteen noudattamiseen kannustavia, eikä alemmille seuraamusmaksutasoille ole siten perusteita.

Hallituksen esityksessä esitetään Energiaviraston resurssitarpeen olevan uusien tehtävien hoitamiseksi 1 henkilötyövuosi sekä kertaluonteisesti 0,5 henkilötyövuotta. Hallituksen esityksessä esitetään resurssitarpeen kattamista pääosin päätösmaksuilla, sekä vuoden 2025 talousarvioesityksessä esitetyllä rahoituksella.

Hallituksen esityksessä vuoden 2025 talousarvioksi esitetään Energiavirastolle vuodelle 2025 kokonaisuudessaan 1,23 miljoonan euron lisärahoitusta. Energiavirastolle ollaan lähiaikoina osoittamassa muitakin uusia tehtäviä, ja lisärahoitus on tarkoitettu jakeluvelvoitelain muutoksesta johtuvien tehtävien lisäksi näiden muidenkin uusien tehtävien toimeenpanoon. Esitetty lisärahoitus vastaa noin puolta niistä lisäresurssitarpeista, joita virasto on arvioinut sen tiedossa olevien uusien tehtävien tehokkaan toimeenpanon edellyttävän, joten lisämäärärahalla virasto voi vain osin rahoittaa jakeluvelvoitelain muutoksesta aiheutuvia lisätehtäviä.

Energiavirasto katsoo, että ainoastaan ylimääräisten henkilötyövuosien kattaminen ei turvaa ehdotettujen muutosten tehokasta toimeenpanoa. Joustomekanismimalliin tulee liittymään lisäksi tarvittaviin selvityksiin liittyviä ulkoisia kustannuksia.

Energiavirasto kohteliaimmin pyytää eduskunnan talousvaliokuntaa varmistamaan, että esityksen asianmukaisen toimeenpanon varmistamiseksi sen sisältämät uudet ja laajenevat viraston tehtävät huomioitaisiin Energiaviraston määrärahoissa.